

Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z **języka polskiego (zakres podstawowy) w klasie pierwszej**

1. Formy sprawdzania wiadomości i umiejętności podlegające ocenianiu bieżącemu:

- a) formy pisemne (sprawdziany z określonej partii materiału, sprawdziany powtórkowe w klasach maturalnych, testy, kartkówki, itp.),
- b) formy ustne,
- c) prace terminowe,
- d) umiejętność pracy na lekcji.

Wymagania na oceny śródroczne (I półrocze) obejmują wymagania z działów od **Starożytności do Średniowiecza** włącznie, zaś na oceny roczne obejmują wszystkie wymagania z działów od **Starożytności do Oświecenia** włącznie (cały rok szkolny).

**Wymagania edukacyjne niezbędne do otrzymania przez ucznia poszczególnych śródrocznych i rocznych ocen klasyfikacyjnych z języka polskiego w klasie I
ZAKRES PODSTAWOWY**

• Ocenę **dopuszczającą** otrzymuje uczeń, który:

• Ocenę **dostateczną** otrzymuje uczeń, który:

• Ocenę **dobrą** otrzymuje uczeń, który:

• Ocenę **bardzo dobrą** otrzymuje uczeń, który:

• Ocenę **celującą** otrzymuje uczeń, który:

I. Kształcenie literackie i kulturowe. Czytanie utworów literackich

- rozumie podstawy podziału literatury na epoki;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do oświecenia;
- sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w: starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku, oświeceniu;
- na ogół trafnie rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną i fantastyczną;
- rozróżnia podstawowe gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i częściowo gatunki synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę,

- rozumie podstawy podziału literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do oświecenia;
- sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w: starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku, oświeceniu;
- rozpoznaje konwencje literackie: realistyczną, fantastyczną i groteskową;
- rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę;

- rozumie podział literatury na epoki: starożytność, średniowiecze, renesans, barok, oświecenie;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do oświecenia;
- sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w: starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku, oświeceniu;
- rozpoznaje konwencje literackie i określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową);
- rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm,

- rozumie podział literatury na epoki;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do oświecenia;
- sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w: starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku, oświeceniu oraz w pozostałych (dotyczy kontekstów);
- rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną, fantastyczną, symboliczną, groteskową);
- rozróżnia gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm,

- odczytuje teksty z podstawy programowej na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym;
- rozumie podział literatury na epoki;
- wymienia epoki literackie w porządku chronologicznym od starożytności do oświecenia;
- trafnie sytuuje utwory literackie w poszczególnych okresach, w szczególności w: starożytności, średniowieczu, renesansie, baroku, oświeceniu oraz w pozostałych (dotyczy kontekstów);
- rozpoznaje konwencje literackie i precyzyjnie określa ich cechy w utworach (realistyczną,

<p>tragedię antyczną, psalm, kronikę;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz niektóre środki znaczeniowe (np. oksymoron), leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. wyliczenie), i wersyfikacyjne (np. przerzutnię); rozpoznaje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; na ogół trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: komizm, humor; na poziomie ogólnym rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy na podstawie Rozmowy Mistrza Polikarpa za Śmiercią lub innego tekstu; zna i rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego i lekturę uzupełniającą 	<ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe (np. oksymoron, peryfrazę, hiperbolę), leksykalne (np. frazeologizmy), składniowe (np. antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę), wersyfikacyjne (np. przerzutnię); próbuje określić ich funkcje w utworze literackim; interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok; zna i rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego i lekturę uzupełniającą;; rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej 	<p>kronikę, satyrę, sielankę, dramat szekspirowski, a także odmiany powieści i dramatu;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje; interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście; rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz tekstach będących nawiązaniem; zna i rozumie treści utworów 	<p>kronikę, satyrę, sielankę, dramat szekspirowski, a także odmiany powieści i dramatu; wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje; samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię, komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter; rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz 	<p>fantastyczną, symboliczną, groteskową);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozdziela gatunki epickie, liryczne, dramatyczne i synkretyczne, w tym: gatunki poznane w szkole podstawowej oraz epos, odę, tragedię antyczną, psalm, kronikę, satyrę, sielankę, dramat szekspirowski, a także odmiany powieści i dramatu; wymienia ich podstawowe cechy gatunkowe; trafnie rozpoznaje w tekście literackim środki wyrazu artystycznego poznane w szkole podstawowej oraz środki znaczeniowe: oksymoron, peryfrazę, eufonię, hiperbolę; leksykalne, w tym frazeologizmy; składniowe: antytezę, paralelizm, wyliczenie, epiforę, elipsę; wersyfikacyjne, w tym przerzutnię; określa ich funkcje; samodzielnie i wnikliwie interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego; trafnie rozpoznaje w tekstach literackich: ironię i autoironię,
---	--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • na poziomie ogólnym rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów biblijnych i antycznych, średniowiecznych, renesansowych, barokowych i oświeceniowych; • na poziomie ogólnym rozpoznaje sposoby na poziomie ogólnym kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy, np. dance macabre, memento mori, theatrum mundi; • odwołuje się do wybranych tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza Adama Mickiewicza, Zemsty Aleksandra Fredry, Balladyny Juliusza Słowackiego</i>; 	<p>związek z programami i ideami epoki literackiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę omawianych tekstów biblijnych i antycznych, średniowiecznych, renesansowych, barokowych i oświeceniowych; • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; dokonuje próby ich interpretacji i wartościowania; • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje podstawowe motywy i toposy: dance macabre, memento mori, ars moriendi, motyw sokoła, theatrum mundi; • wykorzystuje wiedzę o tekstach poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza Adama Mickiewicza, Zemsty</i> 	<p>wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe i lekturę uzupełniającą; rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (np. teocentryzmem, uniwersalizmem, antropocentryzmem, humanizmem, sarmatyzmem, racjonalizmem, klasycyzmem, sentymentalizmem) i poddaje ją refleksji; • rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje; • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (np. motyw Apokalipsy, dance macabre, memento mori, ars 	<p>tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego i lekturę uzupełniającą; ; rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; • rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (teocentryzm, uniwersalizm, antropocentryzm, humanizm, reformacja, kontrreformacja, sarmatyzm, klasycyzm, sentymentalizm, rokoko); poddaje ją refleksji; • trafnie rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji 	<p>komizm, tragizm, humor, patos; określa ich funkcje w tekście i rozumie wartościujący charakter;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie groteski i potrafi wymienić jej cechy; rozpoznaje ją w tekstach omawianych epok oraz tekstach będących nawiązaniem; określa jej artystyczny i wartościujący charakter; • zna i rozumie treść utworów wskazanych w podstawie programowej jako lektury obowiązkowe dla zakresu podstawowego i lekturę uzupełniającą; ; rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami i ideami epoki literackiej; • rozpoznaje tematykę i problematykę poznanych tekstów oraz jej związek z programami epoki literackiej, zjawiskami społecznymi, historycznymi, egzystencjalnymi i estetycznymi (teocentryzm, uniwersalizm, antropocentryzm, humanizm, reformacja, kontrreformacja, sarmatyzm, klasycyzm,
---	--	---	---	---

<ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty; • przedstawia z pomocą nauczyciela propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki i biograficzny; • rozpoznaje obecne w utworach literackich wybrane wartości uniwersalne, np. dobro, piękno; i narodowe, np. tradycja. 	<p>Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach; • przedstawia propozycję odczytania utworu na poziomie dosłownym; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich kontekst historycznoliteracki i biograficzny; • rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. dobro, piękno, altruizm, odpowiedzialność, tolerancja i narodowe, np. tradycja, patriotyzm. 	<p>moriendi, stabat mater, motyw sokoła, theatrum mundi) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji utworów literackich odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; • porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; • przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; • wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie 	<p>lirycznej; interpretuje je i wartościuje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (motyw Apokalipsy, dance macabre, memento mori, ars moriendi, stabat mater, motyw sokoła, theatrum mundi) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; dokładnie określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i> Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego; • konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; 	<p>sentymentalizm, rokoko); poddaje ją refleksji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • trafnie rozpoznaje sposoby kreowania w utworze literackim: świata przedstawionego (fabuły, bohaterów, akcji, wątków, motywów), narracji, sytuacji lirycznej; interpretuje je i wartościuje; • rozumie pojęcie motywu literackiego i toposu, rozpoznaje motywy i toposy (motyw Apokalipsy, dance macabre, memento mori, ars moriendi, stabat mater, motyw sokoła, theatrum mundi) oraz dostrzega żywotność motywów biblijnych i antycznych w utworach literackich; dokładnie określa ich rolę w tworzeniu znaczeń uniwersalnych; • w interpretacji utworów literackich często i poprawnie odwołuje się do tekstów poznanych w szkole podstawowej, w tym: trenów i pieśni Jana Kochanowskiego, bajek Ignacego Krasickiego, <i>Dziadów cz. II</i> oraz <i>Pana Tadeusza</i> Adama Mickiewicza, <i>Zemsty</i>
---	---	---	--	---

		<p>kontekst historycznoliteracki, historyczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny;</p> <ul style="list-style-type: none"> rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne, np. prawda, dobro, piękno, altruizm, tolerancja, odpowiedzialność, i narodowe, np. symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm, określa ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości. 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne; trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (prawda, dobro, altruizm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz znaczenie dla budowania własnego systemu wartości. 	<p>Aleksandra Fredry, <i>Balladyny</i> Juliusza Słowackiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> konstruktywnie porównuje utwory literackie lub ich fragmenty, dostrzega kontynuacje i nawiązania w porównywanych utworach, określa cechy wspólne i różne; przedstawia własną, oryginalną i rzeczową propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej; wykorzystuje w interpretacji utworów literackich potrzebne konteksty, szczególnie kontekst historycznoliteracki, historyczny, polityczny, kulturowy, filozoficzny, biograficzny, mitologiczny, biblijny, egzystencjalny i inne; trafnie rozpoznaje obecne w utworach literackich wartości uniwersalne (prawda, dobro, altruizm, piękno, tolerancja, odpowiedzialność) i narodowe (symbole narodowe, tradycja narodowa, patriotyzm); określa dokładnie ich rolę i związek z problematyką utworu oraz
--	--	---	---	--

				znaczenie dla budowania własnego systemu wartości.
II. Kształcenie literackie i kulturowe. Odbiór tekstów kultury.				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • przetwarza i układa pod względem ważności proste informacje z tekstów; • analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje niektóre teksty retoryczne (przemówienie) i popularnonaukowe (notatka encyklopedyczna, definicja); • wie, że starożytny teatr grecki wpłynął na rozwój sztuki teatralnej; • rozumie pojęcie katharsis; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne epoki: stoicyzm, epikureizm, humanizm, racjonalizm; 	<ul style="list-style-type: none"> • przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów w stopniu umożliwiającym funkcjonalne ich wykorzystanie podczas lekcji i w samodzielnej pracy; • odczytuje sens utworu, jego główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych, retorycznych (przemówienie) i popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; • rozumie pojęcie katharsis; • charakteryzuje główne prądy filozoficzne: stoicyzm, epikureizm, teocentryzm, antropocentryzm, humanizm, 	<ul style="list-style-type: none"> • przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych; • analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych, retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); rozpoznaje środki językowe zastosowane w tekstach; • określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; • rozumie pojęcie katharsis i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; 	<ul style="list-style-type: none"> • szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych; • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych, retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach; • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; • posługuje się pojęciem katharsis i charakteryzuje jego 	<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje dzieła sztuki z różnych dziedzin na poziomie dosłownym i przenośnym, porównuje ze sobą dzieła z różnych dziedzin sztuki i różnych epok; • szybko i sprawnie przetwarza i hierarchizuje informacje z tekstów, np. publicystycznych, popularnonaukowych, naukowych; • poprawnie i dokładnie analizuje strukturę tekstu: odczytuje jego sens, główną myśl, sposób prowadzenia wyводу oraz argumentację; • rozpoznaje specyfikę tekstów publicystycznych, retorycznych (przemówienie), popularnonaukowych (notatka encyklopedyczna, definicja); rozpoznaje środki językowe i ich funkcje zastosowane w tekstach;

<ul style="list-style-type: none"> • odczytuje na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury, • rozpoznaje dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej. 	<p>racjonalizm oraz określa ich wpływ na kulturę epoki;</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje na poziomie dosłownym pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej. 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu. 	<p>rolę w kształtowaniu odbioru dzieła;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • na poziomie dosłownym i przenośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu. 	<ul style="list-style-type: none"> • precyzyjnie określa wpływ starożytnego teatru greckiego na rozwój sztuki teatralnej; • posługuje się pojęciem katharsis i charakteryzuje jego rolę w kształtowaniu odbioru dzieła; • wyczerpująco charakteryzuje główne prądy filozoficzne oraz określa ich wpływ na kulturę epoki; • na poziomie dosłownym i przenośnym odczytuje pozaliterackie teksty kultury, stosując kod właściwy w danej dziedzinie sztuki; • odróżnia dzieła kultury wysokiej od tekstów kultury popularnej, stosuje kryteria pozwalające odróżnić arcydzieło od kiczu.
---	--	--	--	---

III. Kształcenie językowe. Gramatyka języka polskiego.

<p>Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:</p>
<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni do analizy i interpretacji tekstów oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz przy 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady zróżnicowania językowego;

<p>podczas tworzenia własnych wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i rozróżnia typy zdań wielokrotnie złożonych; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych; • rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu może zmieniać znaczenie wypowiedzi. 	<p>tworzeniu własnych wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna i rozróżnia typy zdań wielokrotnie złożonych; rozpoznaje ich funkcje w tekście; • wykorzystuje zdania złożone podrzędnie do budowania wypowiedzi o charakterze argumentacyjnym; • rozumie, że szyk wyrazów w zdaniu wpływa na znaczenie wypowiedzi. 	<p>tworzeniu własnych wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi. 	<p>tworzeniu własnych wypowiedzi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie wzbogaca swoją wiedzę o języku; • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.
IV. Kształcenie językowe. Zróżnicowanie języka.				
<p>Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:</p>	<p>Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:</p>

<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; • na poziomie ogólnym potrafi określić podstawowe znaczenie zapożyczeń w tekście; • zna wybrane biblizmy, mitologizmy, sentencje i aforyzmy wywodzące się z mitologii, Biblii oraz polskiej tradycji ludowej; • rozpoznaje stylizację biblijną; • częściowo rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji; potrafi odnaleźć w utworze stylizację biblijną; • określa rodzaje zapożyczeń w języku polskim; • zna i rozumie biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w literaturze; • rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna) oraz określa ich funkcje w tekście; • rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym. 	<ul style="list-style-type: none"> • definiuje i rozróżnia pojęcie stylu i stylizacji biblijnej, rozumie ich znaczenie w tekście; • poprawnie określa rodzaje zapożyczeń i próbuje określić sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; • zna, rozumie i wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; • poprawnie rozpoznaje i nazywa rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna itp.) oraz określa ich funkcje w tekście; • rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się pojęciami stylu i stylizacji, rozumie ich znaczenie w tekście; • dokładnie określa rodzaje zapożyczeń i sposób ich funkcjonowania w polszczyźnie poznanych epok; odnosi wskazane zjawiska do współczesnej polszczyzny; • zna, rozumie i funkcjonalnie wykorzystuje biblizmy, mitologizmy, sentencje, przysłowia i aforyzmy obecne w polskim dziedzictwie kulturowym; • rozpoznaje rodzaje stylizacji (biblijna, mitologiczna itp.) oraz trafnie określa ich funkcje w tekście; • rozpoznaje słownictwo o charakterze wartościującym; odróżnia słownictwo neutralne od słownictwa o zabarwieniu emocjonalnym, oficjalne od potocznego. 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady zróżnicowania językowego; • samodzielnie wzbogaca swoją wiedzę o języku; • funkcjonalnie wykorzystuje wiedzę z dziedziny fleksji, słowotwórstwa, frazeologii i składni w analizie i interpretacji tekstów oraz tworzeniu własnych wypowiedzi; • rozumie zróżnicowanie składniowe zdań wielokrotnie złożonych, rozpoznaje ich funkcje w tekście i trafnie wykorzystuje je w budowie wypowiedzi o różnym charakterze; • rozpoznaje argumentacyjny charakter różnych konstrukcji składniowych i ich funkcje w tekście; wykorzystuje je w budowie własnych wypowiedzi; • rozumie rolę szyku wyrazów w zdaniu oraz określa rolę jego przekształceń w budowaniu znaczenia wypowiedzi.
---	---	---	---	---

V. Kształcenie językowe. Komunikacja językowa i kultura języka.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • rozumie pojęcie znaku językowego; • wie, że język to system znaków; • zna pojęcie aktu komunikacji językowej; • potrafi wymienić wybrane funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje z pomocą nauczyciela niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoks); • stosuje niektóre zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wybrane wypowiedzi językowe, stosując przejrzyste (jednoznaczne) kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; 	<ul style="list-style-type: none"> • zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; • zna pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje niektóre zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi, np. paradoksy, homonimie; • stara się posługiwać różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; • zna i rozumie pojęcie aktu komunikacji językowej oraz jego składowe (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (np. paradoks.), dba o jasność i precyzję komunikatu; • posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; • posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy), dba o jasność i precyzję komunikatu; • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady komunikacji wypowiedzi i kultury języka; • zna, rozumie i stosuje pojęcie znaku językowego oraz języka jako systemu znaków; trafnie rozróżnia typy znaków i określa ich funkcje w tekście; • sprawnie posługuje się pojęciem aktu komunikacji językowej oraz jego składowymi (komunikat, nadawca, odbiorca, kod, kontekst, kontakt); • rozpoznaje i określa funkcje tekstu (informatywną, poetycką, metajęzykową, ekspresywną, impresywną – w tym perswazyjną); • rozpoznaje i nazywa zjawiska powodujące niejednoznaczność wypowiedzi (paradoksy), dba o jasność i precyzję komunikatu;

<ul style="list-style-type: none"> • na ogół stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; • dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady etyki wypowiedzi; • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; • dostrzega zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<ul style="list-style-type: none"> • odróżnia zamierzoną innowację językową od błędu językowego; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej odpowiednio do sytuacji; • charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<ul style="list-style-type: none"> • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; • wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej). 	<ul style="list-style-type: none"> • sprawnie posługuje się różnymi odmianami polszczyzny w zależności od sytuacji komunikacyjnej; • stosuje zasady etyki wypowiedzi; wartościuje wypowiedzi językowe, stosując kryteria, np. prawda – fałsz, poprawność – niepoprawność; • w wypowiedziach ustnych i pisemnych stosuje zasady etykiety językowej w wypowiedziach ustnych i pisemnych odpowiednio do sytuacji; • wyczerpująco charakteryzuje zmiany w komunikacji językowej związane z rozwojem jej form (np. komunikacji internetowej).
---	---	---	---	--

VI. Kształcenie językowe. Ortografia i interpunkcja.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • stosuje podstawowe zasady ortografii poznane w szkole podstawowej; • wykorzystuje podstawowe zasady interpunkcji w zdaniach złożonych 	<ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje zasady ortograficzne poznane w szkole podstawowej; 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej; • wykorzystuje składniowo-znaczeniowy charakter 	<ul style="list-style-type: none"> • poprawnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji poznane w szkole podstawowej; • zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo- 	<ul style="list-style-type: none"> • świadomie i funkcjonalnie stosuje zasady ortografii i interpunkcji; • zna zasady interpunkcji i wykorzystuje jej składniowo-znaczeniowy charakter do

(oddzielanie przecinkiem zdań składowych).	• tworzy wypowiedzi, stosując zasady ortografii i interpunkcji języka polskiego.	interpunkcji do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.	znaczeniowy charakter do uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.	uwypuklenia sensów redagowanego przez siebie tekstu.
VII. Tworzenie wypowiedzi. Elementy retoryki.				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej; • określa cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • na ogół rozumie i próbuje stosować w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • wskazuje użyte w tekście środki retoryczne: powtórzenie, anafora, epifora, pytanie retoryczne, apostrofa, wyliczenie, wykrzyknienie; • wyróżnia argumenty w swojej wypowiedzi pisemnej; • rozumie, na czym 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezy i argumenty w samodzielnie stworzonej wypowiedzi ustnej i pisemnej; • wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • zna podstawowe środki retoryczne (powtórzenie, anafora, epifora, pytanie retoryczne, apostrofa, apel, wyliczenie, paralelizm, wykrzyknienie, czasowniki w 1 osobie liczby pojedynczej i liczby mnogiej, inwersja); • rozróżnia typy argumentów (rzeczowe, logiczne, 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; • wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; • rozróżnia typy argumentów (merytoryczne, logiczne, pozamerytoryczne), w tym 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; • wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; • rozróżnia typy argumentów (merytoryczne, logiczne, pozamerytoryczne), w tym 	<ul style="list-style-type: none"> • formułuje tezy i argumenty w wypowiedzi ustnej i pisemnej przy użyciu odpowiednich konstrukcji składniowych; • wskazuje i rozróżnia cele perswazyjne w wypowiedzi literackiej i nieliterackiej; • rozumie i stosuje w tekstach retorycznych zasadę kompozycyjną (np. teza, argumenty, apel, pointa); • wyjaśnia, w jaki sposób użyte środki retoryczne (np. pytania retoryczne, wyliczenia, wykrzyknienia, paralelizmy, powtórzenia, apostrofy, przerzutnie, inwersje) oddziałują na odbiorcę; • rozróżnia typy argumentów (merytoryczne, logiczne, pozamerytoryczne), w tym

<p>polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych.</p>	<p>emocjonalne – pozamerytoryczne);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych i stosuje je we własnych tekstach. 	<p>argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji i ocenia je pod względem etycznym. 	<p>argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym. 	<p>argumenty pozamerytoryczne (np. odwołujące się do litości, niewiedzy, groźby, autorytetu, argumenty ad personam);</p> <ul style="list-style-type: none"> rozumie, na czym polega logika i konsekwencja toku rozumowania w wypowiedziach argumentacyjnych, i stosuje je we własnych tekstach; odróżnia dyskusję od sporu i kłótni; rozpoznaje elementy erystyki w dyskusji oraz ocenia je pod względem etycznym.
--	--	--	---	---

VIII. Tworzenie wypowiedzi. Mówienie i pisanie.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> ma swoje racjonalne zdanie, ale nie zawsze potrafi je uzasadnić; zazwyczaj umie zbudować wypowiedź z uwzględnieniem celu i adresata; na ogół dostrzega przejawy agresji językowej; formułuje pytania, 	<ul style="list-style-type: none"> zgadza się z cudzymi poglądami lub podejmuje próbę polemiki z nimi, uzasadniając własne zdanie; budując wypowiedź, określa jej cel, adresata i funkcję, którą ma spełnić; dostrzega przejawy agresji językowej; 	<ul style="list-style-type: none"> zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; 	<ul style="list-style-type: none"> zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie; buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; 	<ul style="list-style-type: none"> tworzy teksty mówione i pisane odznaczające się oryginalnością i wartościami artystycznymi; rozwija swoją twórczość (próby literackie, pisanie do gazetki szkolnej, warsztaty pisarstwa i inne); zgadza się z cudzymi poglądami lub polemizuje z

<p>odpowiedzi, oceny, redaguje proste informacje;</p> <ul style="list-style-type: none"> • tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca; • odróżnia streszczenie od parafrazy; • z pomocą nauczyciela tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • próbuje stosować retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę, popełniając błędy, które nie zakłócają komunikatywności; • z pomocą nauczyciela interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, próbuje przeprowadzić logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; 	<ul style="list-style-type: none"> • zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca; • odróżnia streszczenie od parafrazy; • tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę z zastosowaniem środków pozajęzykowych; • interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący 	<ul style="list-style-type: none"> • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy poprawne, spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca; • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; • poprawnie tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • poprawnie stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę z uwzględnieniem środków 	<ul style="list-style-type: none"> • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca; • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi; • tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę z uwzględnieniem środków 	<p>nimi, rzeczowo uzasadniając własne zdanie;</p> <ul style="list-style-type: none"> • buduje wypowiedź w sposób świadomy, ze znajomością jej funkcji językowej, z uwzględnieniem celu i adresata, z zachowaniem zasad retoryki; • reaguje na przejawy agresji językowej, np. zadając pytania, prosząc o rozwinięcie lub uzasadnienie stanowiska, wykazując sprzeczność wypowiedzi; • zgodnie z normami formułuje pytania, odpowiedzi, oceny, redaguje informacje, uzasadnienia, komentarze, głos w dyskusji; • tworzy wyczerpujące, spójne i oryginalne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: wypowiedź o charakterze argumentacyjnym, definicja, hasło encyklopedyczne, notatka syntetyzująca; • sprawnie odróżnia streszczenie od parafrazy; funkcjonalnie stosuje je w zależności od celu wypowiedzi;
---	---	--	---	--

<ul style="list-style-type: none"> • zna zasady poprawności językowej i stylistycznej i próbuje je stosować w tworzeniu własnego tekstu; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym. 	<p>uprawomocnieniu formułowanych sądów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • zna zasady poprawności językowej i stylistycznej i stosuje je w tworzeniu własnego tekstu; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<p>pozajęzykowych (mimika, gesty, modulacja głosu);</p> <ul style="list-style-type: none"> • samodzielnie interpretuje tekst, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • poprawnie stosuje zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<p>retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację);</p> <ul style="list-style-type: none"> • w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi weryfikować własne decyzje poprawnościowe; • wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej. 	<ul style="list-style-type: none"> • tworzy plan kompozycyjny tekstów o charakterze argumentacyjnym; • stosuje retoryczne zasady kompozycyjne w tworzeniu własnego tekstu; • wygłasza mowę z uwzględnieniem środków retorycznych i pozajęzykowych (posługuje się modulacją głosu w celu nadania wypowiedzi odpowiedniego tonu, np. patetycznego, parodystycznego itp., stosuje odpowiednią mimikę, gestykulację); • w interpretacji przedstawia propozycję odczytania tekstu na poziomie dosłownym, przenośnym i symbolicznym, formułuje argumenty na podstawie tekstu oraz znanych kontekstów, w tym własnego doświadczenia, przeprowadza logiczny wywód służący uprawomocnieniu formułowanych sądów; • stosuje wszystkie zasady poprawności językowej i stylistycznej w tworzeniu własnego tekstu; potrafi
--	---	---	--	---

				<p>weryfikować własne decyzje poprawnościowe;</p> <ul style="list-style-type: none"> wykorzystuje wiedzę o języku w pracy redakcyjnej nad tekstem własnym, dokonuje korekty tekstu własnego, stosuje kryteria poprawności językowej.
XI. Samokształcenie.				
Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:	Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:	Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:
<ul style="list-style-type: none"> potrafi uczyć się samodzielnie; próbuje porządkować informacje; w niewielkim stopniu potrafi syntetyzować poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia; rzadko korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; próbuje stosować odpowiednie cytaty w swoich wypowiedziach; w niewielkim stopniu wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe) do 	<ul style="list-style-type: none"> pracuje samodzielnie; przygotowuje różne formy prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja); porządkuje informacje w problemowe całości, np. wg epoki literackiej, autora, utworu, motywu; korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; wybiera z tekstu odpowiednie cytaty i stosuje je w wypowiedzi; wzbogaca swoją wypowiedź pozajęzykowymi środkami 	<ul style="list-style-type: none"> rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja); porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie, syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; w celu poszerzenia swojej wiedzy korzysta z literatury naukowej lub popularnonaukowej; 	<ul style="list-style-type: none"> rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja); porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu, zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach; w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza 	<ul style="list-style-type: none"> rozwija swoje zainteresowania językiem i literaturą na różnych zajęciach pozaszkolnych; szerzy wśród rówieśników zainteresowanie językiem polskim, literaturą i kulturą; rozwija umiejętność pracy samodzielnej między innymi przez przygotowanie różnorodnych form prezentacji własnego stanowiska (wypowiedź, referat, prezentacja); porządkuje informacje w problemowe całości poprzez ich wartościowanie; syntetyzuje poznawane treści wokół problemu, tematu,

<p>przygotowania samodzielnych zadań;</p> <ul style="list-style-type: none"> • gromadzi informacje potrzebne do napisania sprawdzianu lub wykonania zadania domowego. 	<p>komunikacji (mimika, gestykulacja);</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje multimedialne źródła informacji (słowniki on-line, autorskie strony internetowe); • gromadzi i na ogół trafnie przetwarza informacje w celu wykorzystywania ich podczas lekcji, zajęć pozalekcyjnych oraz pracy w domu. 	<ul style="list-style-type: none"> • sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; • dokonuje selekcji źródeł; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; • wzbogaca swoją wypowiedź trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gesty, modulacja głosu); • w celu poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; • przygotowując się do zajęć, wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich oceny; 	<p>bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; • wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu); • w celu poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi, frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line; • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; 	<p>zagadnienia oraz wykorzystuje je w swoich wypowiedziach;</p> <ul style="list-style-type: none"> • w celu poszerzenia wiedzy korzysta z literatury naukowej i popularnonaukowej; • podejmując próby tworzenia pracy naukowej, sporządza bibliografię i przypis bibliograficzny, także źródeł elektronicznych; • dokonuje krytycznej selekcji źródeł, także elektronicznych; • w celu wzbogacenia wypowiedzi lub jej uargumentowania potrafi wybrać z tekstu odpowiednie cytaty i zastosować je w wypowiedzi; • wzbogaca swoją wypowiedź celowo stosowanymi i trafnie dobranymi pozajęzykowymi środkami komunikacji (mimika, gestykulacja, modulacja głosu); • w celu poszerzenia swoich wiadomości i umiejętności posługuje się słownikami ogólnymi języka polskiego oraz słownikami specjalistycznymi (np. etymologicznymi,
--	--	--	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi i przetwarza informacje; • w sposób funkcjonalny korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • dba o rozwój swoich zainteresowań 	<ul style="list-style-type: none"> • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć. 	<p>frazeologicznymi, skrótów, gwarowymi), także w wersji on-line;</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykorzystuje multimedialne źródła informacji oraz dokonuje ich krytycznej oceny; • gromadzi i przetwarza informacje, sporządza bazę danych; • korzysta z zasobów multimedialnych, np. z: bibliotek, słowników on-line, wydawnictw e-book, autorskich stron internetowych; dokonuje wyboru źródeł internetowych, uwzględniając kryterium poprawności rzeczowej oraz krytycznie ocenia ich zawartość; • wykorzystuje formę projektu w przygotowaniu i prezentowaniu oraz popularyzowaniu swoich zainteresowań i osiągnięć.
--	--	---	---	---

Lektura obowiązkowa

1. Utwory literackie poznawane w całości

ZAKRES PODSTAWOWY

- 1) Jan Parandowski, *Mitologia*, część I:
Grecja;
- 2) Sofokles, *Antygona*;
- 3) William Szekspir, *Makbet*;
- 4) Molier, *Skąpiec*;

2. Krótkie utwory literackie poznawane w całości i utwory literackie poznawane we fragmentach

ZAKRES PODSTAWOWY

- 1) Biblia, w tym fragmenty *Księgi Rodzaju*, *Księgi Hioba*, *Księgi Koheleta*, *Księgi Psalmów*, *Apokalipsy św. Jana*;
- 2) Homer, *Iliada* (fragmenty);
- 3) wybrane utwory polskiego średniowiecza, w tym: *Lament świętokrzyski* (fragmenty), *Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią* (fragmenty);
- 4) *Pieśń o Rolandzie* (fragmenty);
- 5) Ignacy Krasicki, wybrana satyra;

3. Utwory poetyckie

ZAKRES PODSTAWOWY

- 1) Horacy, wybrane utwory;
- 2) *Bogurodzica*;
- 3) Jan Kochanowski, wybrane pieśni,
w tym: *Pieśń IX* ks. I, *Pieśń V* ks. II; tren IX, X, XI;
- 4) wybrane wiersze poetów epoki baroku;
- 5) Ignacy Krasicki, *Hymn do miłości ojczyzny*

